

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

**Ефективна
ЕКОНОМІКА**

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Переглянути у форматі pdf

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ю. П. Байрактар
ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

№ 11, 2015 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 336.02

*Ю. П. Байрактар,
здобувач кафедри економіки і менеджменту,
Київської державної академії водного транспорту імені гетьмана Петра Конашевича - Сагайдачного*

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ АКТИВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Y. P. Bayraktar,
The applicant of the Department of Economics and management,
Kyiv State Maritime Academy after hetman Petro Konashevich- Sahaydachnyi*

DIRECTIONS OF REALIZATION OF THE ECONOMIC ACTIVATION MECHANISM OF SOCIALLY RESPONSIBLE ACTIVITIES OF TRANSPORT ENTERPRISES

У статті досліджуються основні принципи складання нефінансової звітності на транспортних підприємствах. Наведено порівняльну характеристику фінансового та нефінансового звіту. Визначено основні принципи складання нефінансового звіту з позиції стейкхолдерів та у відповідності до міжнародних стандартів звітності. Сформульовано основні вимоги до змісту нефінансових звітів для вітчизняних транспортних підприємств, запропоновано структуру та форму адаптованого нефінансового звіту. Визначено основні показники фінансово-господарської, соціальної та екологічної діяльності вітчизняних транспортних підприємств, рекомендовані до відображення в адаптованому звіті. Запропонована форма нефінансового звіту дозволить вітчизняним транспортним компаніям та їх стейкхолдерам здійснювати інтегральне оцінювання рівня соціально відповідальної діяльності. Її імплементація в процеси управління підприємством та використання при прийнятті рішень стейкхолдерами сприятиме активізації соціально відповідальної діяльності транспортних підприємств.

The article examines the main principles of non-financial reporting at transport companies. Comparative characteristics of financial and non-financial reports were presented in the article. The article defines general principles of non-financial reporting according to stakeholders and international reporting standards. The main requirements to the content of domestic transport enterprises' non-financial reports were formulated in the article. The structure and form of the adapted non-financial report were proposed. The main figures of financial-economic, social and environmental activities of domestic transport companies, recommended to be reflected in the adapted report, were defined. The proposed form of non-financial report will allow the domestic transport companies and their stakeholders to carry out integrated assessment of the level of socially responsible activities. Its implementation in the process of enterprise management and use in stakeholders' decision making will contribute to the revitalization of socially responsible activities of transport enterprises.

Ключові слова: *принципи складання нефінансової звітності, форма адаптованого нефінансового звіту, нефінансовий звіт транспортного підприємства.*

Keywords: *principles of non-financial reporting, the form of adapted non-financial report, transport enterprises' non-financial reports.*

Постановка проблеми. Концепція соціальної відповідальності є однією з визначальних складових сталого розвитку суспільства. Активізація соціально відповідальної діяльності підприємств, в тому числі транспортних, залежить від цілої низки чинників, серед яких одним з ключових є комплексне, неперервне в часі, прозоре та публічне формування та оприлюднення нефінансової або інтегрованої звітності. Сьогодні стримуючими факторами щодо використання даних нефінансової звітності при прийнятті рішень є: необов'язковість інтегрованого звіту, неможливість за даними звіту порівняти рівень соціально відповідальної діяльності підприємств, відсутність періодичності складання, відсутність доступу до даних звітів, необізнаність потенційних користувачів щодо необхідності та можливості використання даних нефінансової звітності для прийняття рішень тощо. Тому, обґрунтування механізму формування та впровадження не фінансової звітності для транспортних підприємств України є актуальним та важливим завданням.

Аналіз попередніх досліджень та публікацій. Основні положення щодо імплементації міжнародних стандартів нефінансової звітності було досліджено в роботах таких вітчизняних та зарубіжних вчених як Саприкіна М., Воробей В., Супрун Н., Герасименко О., Колот А., Журовська В., Ляшенко О., Сміт Н., Сітковський Д. та інші.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Віддаючи належне результатам їх досліджень, слід зазначити, що ціла низка питань щодо формування адаптованого нефінансового звіту для транспортних підприємств та механізмів його оприлюднення залишаються недослідженими.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування принципів та форми складання адаптованого нефінансового звіту для транспортних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Сучасні ринкові відносини вимагають від суб'єктів господарювання отримання більш детальної інформації, яка була б корисна, доступна, а головне – зрозуміла широкому колу користувачів. Зазвичай фінансова звітність компаній є основним джерелом інформації. Проте бухгалтерські звіти містять обмежений обсяг інформації, що характеризує саме фінансову складову компаній. У зацікавлених користувачів немає можливості отримати інформацію крім поданої в звітах. Проблема звичайного фінансового звіту полягає в тому, що він відображає лише показники минулого. Численні цифрові показники

відображають розвиток компанії за минулий період, але не дають інвесторам змогу дізнатися, що чекає компанію в майбутньому, а саме ці питання мають найбільшу вагу під час прийняття рішення про доцільність вкладення інвестицій. Інформація нефінансового характеру може надати користувачам додаткову інформацію, важливу для прийняття економічного рішення.

Інвесторів у першу чергу цікавить інформація щодо питань, які впливають на вартість бізнесу, його репутацію та інвестиційну привабливість (включаючи інформацію про задоволеність персоналу, продуктивність праці, лояльність клієнтів, дотримання законодавчих екологічних вимог).

Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової форм звітності наведена в таблиці 1.

Таблиця 1.
Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової форм звітності [1]

Характеристика	Фінансова звітність	Нефінансова звітність
Форма представлення	Стандартні форми фінансової (бухгалтерської) звітності відповідно до прийнятих стандартів	Форми звітності в довільному вигляді або за прийнятими стандартами
Користувачі	Внутрішні та зовнішні	Внутрішні та зовнішні
Періодичність	Річна, кожні півроку, квартальна	Річна або дворічна
Горизонт	Відображає минулі результати та поточний стан організації	Відображає минулі результати, поточний стан та плани організації на майбутнє
Відповідність стандартам	Обов'язкова відповідність прийнятим стандартам	Добровільна відповідність прийнятим стандартам
Законодавча база	Розвинена законодавча база майже у всіх країнах	Законодавча база наявна лише в кількох країнах
Обов'язковість підготовки	Підготовка є обов'язковою для публічних компаній	Підготовка є обов'язковою для публічних і державних компаній в деяких країнах світу
Обов'язковість незалежної перевірки	Незалежна перевірка є обов'язковою для публічних компаній	Незалежна перевірка є обов'язковою для публічних і державних компаній в деяких країнах світу

У міжнародній практиці склалися неоднозначні підходи до визнання, оцінки та відображення інформації в нефінансових звітах, що ускладнює її сприйняття різними групами користувачів. Поява звітності у відповідності з теорією сталого розвитку обумовлена цілями, які визначає організація на період своєї діяльності та подальшу перспективу. В економічній літературі автори з різних позицій розглядають таку звітність і визначають різні її напрямки. Так, наприклад, в теорії сталого розвитку еколого-економічних систем термін «сталій розвиток» характеризується забезпеченням екологічної та економічної безпеки, відтворенням обмежених ресурсів і їх справедливим розподілом [2].

Р. Грей, один з фахівців в галузі соціального й екологічного обліку, дав визначення, відповідно до якого корпоративна соціальна звітність – це процес надання інформації про соціальні та екологічні наслідки економічної діяльності організації зацікавленим користувачам і суспільству в цілому [3].

Шохін О.М. [4] вказує, що нефінансовий звіт — це доступний, достовірний, збалансований опис основних аспектів діяльності компанії і результатів досягнень, пов'язаних з цінностями, цілями, політикою сталого розвитку з питань, що складають найбільший інтерес для ключових зацікавлених сторін, а саме:

- партнерів, зокрема, закордонних, які на рівні корпоративної політики встановлюють вимоги, наприклад, до екологічної чистоти продукції або дотримання прав споживачів тощо;
- представників влади, яким важлива позиція і практика компанії за оцінкою вкладу у вирішення соціально-економічних проблем і стосовно участі у розвитку територій присутності;
- інвесторів, які в процесі прийняття інвестиційних рішень враховують показники якості корпоративного управління, соціальної та екологічної результативності. Дана інформація використовується для оцінки якості управління нефінансовими ризиками в сфері сталого розвитку компанії;
- клієнтів, для яких нефінансовий звіт може стати додатковим аргументом подальшої співпраці;
- неурядових організацій (екологічних та інших) і профспілок, преси тощо для уникнення критики;
- кваліфікованих фахівців. Завдяки наявності нефінансового звіту, компанія створює конкурентну перевагу в кадровій політиці, що є важливим аспектом в умовах зростаючого дефіциту кадрів. Звернувшись до звіту, кваліфіковані фахівці можуть отримати інформацію про компанію як про роботодавця [4].

На відміну від бухгалтерського обліку, який є обов'язковим, нефінансова звітність в Україні складається на добровільних засадах. Порядок формування та складання нефінансової звітності не регулюється державою, і, як наслідок, відсутні стандартні форми та загальноприйняті принципи складання такої звітності. Сьогодні складання нефінансової звітності є вибором організації, тому форма та порядок складання, а також обсяг відображеної інформації в такому звіті визначається внутрішньою політикою організації та затверджується її керівником.

Виділяють декілька систем підготовки нефінансової звітності, серед них:

- система, заснована на Глобальному договорі ООН;
- система GRI;
- система міжнародних стандартів (ISO 26000 та AA1000);
- система IR.

За даними Міжнародного інституту сталого розвитку, більшість компаній застосовують рекомендації Глобальної ініціативи зі звітності (Global Reporting Initiative, GRI) для розробки системи показників сталого розвитку. Система GRI заснована на розумінні того, що компанії впливають на економіку, в якій вони функціонують, різними способами: використання ресурсів, створення добробуту тощо - при цьому дані аспекти неможливо відобразити в повній мірі в межах загальноприйнятих стандартів фінансової звітності [5].

Головна мета звіту згідно системи GRI – розкрити інформацію про діяльність компанії не тільки в економічній сфері, але й в екологічній, соціальній та у сфері управління. Таким чином, система спрямована на розширення меж звітності з тим, щоб відобразити вплив на основні групи зацікавлених сторін за рамками традиційної системи фінансової звітності. Такий звіт дозволяє акцентувати увагу на сталому розвитку підприємства, відображаючи позитивні та негативні аспекти організаційної діяльності.

Інтегрована звітність, зазвичай, формується у великих компаніях, що виникає у зв'язку з процесами глобалізації економіки і, на думку деяких авторів, представляє собою модель, що поєднує два види звітності, фінансову та нефінансову, в одну інтегровану бізнес-звітність, одержувану в результаті більш складного процесу, що виявляє взаємозв'язок між двома «пакетами» інформації, що забезпечує необхідне для розуміння, але не зайве дублювання та крос-посилання [6].

9 грудня 2013 року Міжнародною радою з інтегрованої звітності (International Integrated Reporting Committee, далі — MIRC) було випущено документ «Міжнародна структура інтегрованої звітності», який являє собою версію 1.0 Міжнародного Стандарту інтегрованої звітності. Стандарт було розраховано на інвесторів фінансового капіталу. Завдяки своїй доступності він також дає уявлення про стратегію, управління, результати діяльності та перспективи організації для працівників підприємства, клієнтів, бізнес-партнерів, законодавців і регуляторів. Будується ця система на засадах стратегічної спрямованості, орієнтації на майбутнє, структурованості й чіткості інформації, адаптації до змін і врахування інтересів зацікавлених сторін, а також швидкості, надійності та суттєвості у викладі.

Підготувати інтегрований звіт може будь-яка компанія, незалежно від її галузевої приналежності, масштабу, форми власності та інших факторів. Однак успіх і ефективність цього процесу прямо залежать від наявності в організації зрілої системи підготовки корпоративної звітності. До факторів, які зможуть значно полегшити цей процес, можна також віднести:

- залученість вищого керівництва;
- постійну взаємодію із зацікавленими сторонами;
- досвід незалежної верифікації фінансової та нефінансової звітності.

Шлях створення нефінансової звітності у кожній компанії свій. Немає чітких критеріїв, що включати, а що виключити зі звітності. На нашу думку, звіт повинен містити такі основні відомості про діяльність компанії:

- інформацію про бізнес-модель, організаційну культуру, корпоративне управління, стратегії компанії та умови, в яких вона працює;

- довідку про основні досягнення компанії у досліджуваному періоді з фінансовими показниками;
 - інформацію про основні ризики, які дозволяють зрозуміти, з якими труднощами компанія може зіткнутися на шляху досягнення стратегічних цілей, що у свою чергу дозволяє оцінити стійкість бізнесу та перспективи на майбутнє.
- Коло питань, на які поширюється вплив бізнесу, дуже широке. Розуміння того, які саме питання є істотними для компанії, та які очікування мають від компанії її стейкхолдери дає можливість системно оцінити власний вплив, інтегрувати ці дані у процес прийняття рішень всередині компанії, та використовувати їх як стратегічний інструмент для розвитку бізнесу.
- Зокрема, визначення істотних для компанії питань нефінансового впливу дозволяє:
- підсилити спроможність оцінювати ризики та управляти ними;
 - покращити продукти та бізнес-процеси;
 - завоювати більшу довіру серед заінтересованих сторін;
 - забезпечити формальну та неформальну легітимність бізнесу (право на діяльність, license to operate) серед урядових та регуляторних структур та місцевих громад;
 - отримувати інформацію та поради із неофіційних джерел;
 - брати участь у вирішенні загальних проблем та викликів бізнес-середовища, підвищити свою значимість у процесах визначення правил діяльності у суспільстві загалом та конкретних ринках зокрема.

Згідно найновіших міжнародних стандартів нефінансової звітності (GRI G4) одним із основних принципів, за яким та чи інша інформація включається у нефінансовий звіт компанії, є її значимість для стейкхолдерів. Щораз більша увага приділяється зв'язку понять сталості та істотності для визначення реальної сукупної вартості, що створюється на основі стратегії сталого розвитку компанії.

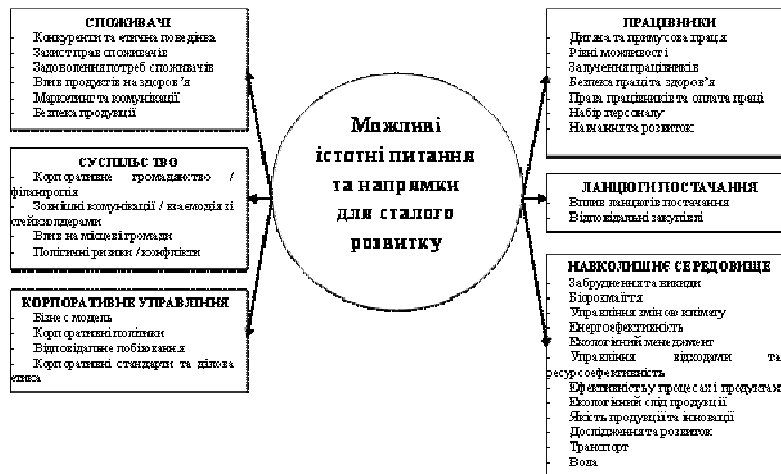

Рис. 1. Можливі істотні питання та напрями для сталого розвитку [7]

Для визначення ключових груп впливу компанії та збору максимально релевантної інформації необхідно розуміння напрямків сталого розвитку певної галузі та проведення аналізу власних процесів та продуктів.

На основі результатів дослідження української та зарубіжної практики складання нефінансової звітності, а також рекомендацій Глобальної ініціативи зі звітності та Міжнародного комітету з інтегрованої звітності [8] автором сформульовані основні вимоги до змісту нефінансових звітів та запропоновано структуру нефінансового звіту для вітчизняних транспортних підприємств.

Нефінансова звітність, насамперед, повинна відображати ступінь усвідомлення керівництвом компанії взаємозв'язків між різними факторами, що створюють її вартість. Комплексний підхід є основою реалізації стратегії сталого розвитку, принципи якої повинні бути інтегровані в усі операційні процеси компанії. Незважаючи на різноманіття методик і рекомендацій щодо складання нефінансової звітності, зміст і межі звітності повинні бути визначені керівництвом підприємства, що звітує.

Необхідно враховувати, що нефінансова інформація повинна бути прямо пов'язана з фінансовою інформацією, і навпаки – фінансові показники повинні відображати нефінансові досягнення організації. Наприклад, нові програми, впроваджені для підвищення продуктивності праці, можуть бути описані з точки зору фінансових витрат і економії, отриманих в результаті організації.

У відповідності з Глобальною ініціативою зі звітності (GRI) [8] основні елементи нефінансової звітності включають:

- 1 - Загальні стандартні елементи: стратегія і аналіз; профіль організації; виявлені суттєві аспекти і межі; взаємодія із зацікавленими сторонами; загальні відомості про звіт; корпоративне управління; етика та сумління;
 - 2 - Специфічні стандартні елементи: відомості про підходи в області менеджменту; показники.
- Автор пропонує 7 основних елементів нефінансового звіту, які наведено в таблиці 2.

Таблиця 2. Рекомендована структура нефінансового звіту для вітчизняних транспортних підприємств

Розділ звіту	Основна інформація
Передмова	- Офіційне звернення керівника підприємства - Загальні відомості та характеристика підприємства - Огляд галузі (фактори впливу на зовнішнє середовище) та позиціонування на ринку - Основні кількісні дані (індикатори економічної ефективності) за досліджуваний період - Досягнення в сфері СВД за досліджуваний період в цифровому вираженні
Система та структура управління	- Структура ради директорів та механізм впливу акціонерів - Корпоративний підхід та стратегія СВД - Методика визначення основних груп зацікавлених сторін - Механізм управління ризиками - Корпоративні кодекси та політики щодо здійснення СВД - Перелік міжнародних стандартів та організацій, правил яких дотримується підприємство - Перелік благодійних організацій та програм, які підтримує підприємство згідно своєї стратегії СВД
Перелік основних довгострокових цілей в сфері СВД	
Довкілля	- Цілі та основні досягнення за досліджуваний період

Відносини зі споживачами (для пас. перевезень)	- Поточний рівень технологічного забезпечення транспортних засобів та іншого майна - Основні показники екологічного впливу транспортних засобів, що є на балансі - Основні положення та дотримання принципів корпоративної політики щодо зменшення обсягу викидів вуглецю/ зміни клімату/ використання води та енергії/ відходів тощо - Дослідження та інновації
	- Цілі та основні досягнення за досліджуваний період - Корпоративний підхід - Сталі закупівлі та постачання - Крайні практики
Людські ресурси	- Цілі та основні досягнення за досліджуваний період - Основні показники - Корпоративна соціальна політика (найм, заохочення, звільнення) - Система управління соціальним та інтелектуальним капіталом - Дотримання прав людини - Охорона здоров'я та безпека праці - Навчання та професійна підготовка
Суспільство	- Цілі та основні досягнення за досліджуваний період - Політика, процедури та програми з розвитку суспільства, зокрема місцевих громад та співтовариств - Основні показники - Соціальне партнерство
Додатково	- Звіт незалежного аудиту - Сертифікат відповідності звіту критеріям системи Глобального договору ООН чи GRI - Глосарій тощо

Як зазначалося раніше, підготовка нефінансового звіту в Україні відбувається на добровільних засадах, і не існує чіткого переліку основної інформації до заповнення, тому ускладнюється процес оцінки та порівняння звітності. З оглядом на специфіку транспортної галузі, автором визначено перелік показників виробничо-фінансової та соціальної діяльності, які необхідно включати до звіту. Узагальнена форма звіту, що пропонується, наведена в таблиці 3.

Таблиця 3.

Основні показники діяльності транспортних підприємств, обов'язкові до включення в нефінансовий звіт

Розділ звіту	Основна показники
Передмова	
Загальні відомості та основні кількісні данні підприємства	- чистий прибуток підприємства у звітному році; - сума активів підприємства у звітному році; - сума операційних витрат підприємства у звітному році; - загальний обсяг наданих послуг у попередньому та звітному роках; - ціна провідної послуги підприємства; - загальна кількість рухомого складу на балансі підприємства у звітному році; - сума виплачених податків; - сума заборгованості по сплаті податків; - загальна сума кредиторської заборгованості перед партнерами, постачальниками та підрядниками; - сума простроченої кредиторської заборгованості перед партнерами, постачальниками;
Довкільця	
Основні показники екологічного впливу	- витрати, які були виділені на природоохоронні заходи та ресурсозберігаючі технології у попередньому та звітному роках; - кількість рухомого складу, що відповідає вимогам Євро-5 щодо рівня викидів в атмосферу; - технології екологістики, які використовує підприємство; - кількість викидів CO2 в навколишнє середовище у звітному та попередньому роках;
Людські ресурси	
Основні показники щодо людських ресурсів	- загальна чисельність співробітників; - середній розмір заробітної плати працівників підприємства у попередньому та звітному роках; - середній розмір заробітної плати працівників по галузі у попередньому році; - сума нарахованої ЗП у звітному році; - сума заборгованості по ЗП у звітному році; - сума витрат на покращення умов праці у звітному році; - кількість працівників, які пройшли підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації звітному році; - кількість випадків травматизму у звітному році; - сума витрат на підвищення кваліфікації, навчання, перепідготовку працівників у звітному році.
Суспільство	
Основні показники щодо впливу на суспільство	- соціальні інвестиції в розвиток спільноти у звітному році; - кількість проведених, в тому числі спільно із іншими організаціями, соціальних та екологічних заходів, направлених на розвиток громади у звітному році;

Компанія може розпочати підготовку нефінансового звіту в будь-який зручний для неї час, проте залежно від її досвіду в області складання різних форм звітності, а також з огляду на особливості діяльності організації цей процес може вимагати різної кількості часу та зусиль.

Висновки. Хоча підготовка нефінансової звітності не є обов'язковою, компанії стикаються зі зростаючими очікуваннями зацікавлених сторін щодо даного питання. Стейкхолдери: інвестори, неурядові організації, місцеві спільноти, клієнти, постачальники й співробітники прагнуть отримати більше інформації про довгостроковий вплив діяльності компанії на суспільство, навколишнє середовище, своїх співробітників тощо.

Запропонована форма нефінансового звіту дозволить вітчизняним транспортним компаніям та їх стейкхолдерам здійснювати інтегральне оцінювання рівня соціально відповідальної діяльності. Її імплементація в процеси управління підприємством та використання при прийнятті рішень стейкхолдерами сприятиме активізації соціально відповідальної діяльності транспортних підприємств.

Література.

1. Фондовые рынки в контексте устойчивого развития. Новые требования к прозрачности эмитентов [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.ey.com/RU/ru/Services/Specialty-Services/Climate-Change-and-Sustainability-Services/Capital-markets-in-the-context-of-sustainability---New-requirements-for-transparency-of-issuers>
2. Данилов-Данильян В.И. Экологизация народного хозяйства - основа устойчивого развития // Экология. Экономика. Бизнес. - М.: ИрисПресс, 2005.
3. Gray R., Bebbington. J. Accounting for the Environment: Second Edition.SAGE Publications. 2001. 359 p.
4. Шохин А.Н. Развитие социально ответственной практики. Аналитический обзор корпоративных нефинансовых отчетов 2006-2007 годы выпуска, М. 2008
5. The Role of Sustainable Development Indicators in Corporate Decision-making, URL: <http://www.iisd.org/publications/role-sustainable-development-indicators-corporate-decision-making>.
6. Лайко С.А. Процесс интеграции финансовой и нефинансовой отчетности в части раскрытия информации об экологической деятельности в России в Бухгалтерская отчетность как информационная база управления социально-экономическим системам: монография / Н.А. Каморджанова [и др.]; под общ. ред. Н.А. Каморджановой. - Спб.: СПбГИЭУ, 2012. – 500 с., С. 284.
7. Оцінка нефінансового впливу: матриця істотності, аналітичний огляд вересень 2014, спільнота «Соціально відповідальний бізнес», [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr-ukraine-white-paper-2014-september-material-issues.pdf>
8. Руководство по отчетности в области устойчивого развития G4 [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Russian-G4-Part-One.pdf>

References.

1. "Fondovye rynki v kontekste ustojchivogo razvitija. Novye trebovanija k prozrachnosti jemitentov", [Online], available at: <http://www.ey.com/RU/ru/Services/Specialty-Services/Climate-Change-and-Sustainability-Services/Capital-markets-in-the-context-of-sustainability---New-requirements-for-transparency-of-issuers>
2. Danilov-Danil'jan, V.I. (2005), "Jekologizacija narodnogo hozjajstva - osnova ustojchivogo razvitija", *Jekologija. Jekonomika. Biznes*, IrisPress, Moscow, Russia.
3. Gray R., Bebbington. J. Accounting for the Environment: Second Edition.SAGE Publications. 2001. 359 p.
4. Shohin, A.N. (2008), *Razvitie social'no otvetstvennoj praktiki. Analitičeskij obzor korporativnyh nefinansovyh otcetov 2006-2007 gody vypuska* [Development of socially responsible practices. Analytical review of corporate non-financial reports 2006-2007 years of release], Moscow, Russia.
5. The Role of Sustainable Development Indicators in Corporate Decision-making, URL: <http://www.iisd.org/publications/role-sustainable-development-indicators-corporate-decision-making>.
6. Lajko, S.A. and Kamordzhanova, N.A.(2012), *Process integracii finansovoj i nefinansovoj otcetnosti v chasti raskrytija informacii ob jekologicheskoj dejatel'nosti v Rossii v Buhgalterskaja otcetnost' kak informacionnaja baza upravlenija social'no-jekonomičeskim sistemam* [The process of integration of financial and non-financial reporting in terms of disclosure of environmental activity in Russia in the accounts as an information base management of social and economic systems], SPbGIEU, Spb., Russia, p.500, p.284.
7. "Otsinka nefinansovoho vplyvu: matrytsia istotnosti, analitychni ohliad veresen 2014, spilnota «Sotsialno vidpovidalnyi biznes»", [Online], available at: <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr-ukraine-white-paper-2014-september-material-issues.pdf>
8. "Rukovodstvo po otcetnosti v oblasti ustojchivogo razvitija G4" [Online], available at: <https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/Russian-G4-Part-One.pdf>

Стаття надійшла до редакції 10.11.2015 р.

ТОВ "ДКС Центр"